

Horizontalna pokretljivost na Sveučilištu u Zagrebu: Kako je udeseterostručiti? Zaključci (21. ožujka 2007.)

Da bi se Republika Hrvatska (RH) pripremila za izazove globalizacije, a napose izazove članstva u EU, naši studenti i nastavnici trebaju steći međunarodna, posebice europska iskustva. Trenutno je svega **stotinjak** stranih studenata uključeno u programe razmjene u Zagrebu, a samo isto toliko studenata Sveučilišta u Zagrebu sudjeluje u programima na sveučilištima u drugim državama.¹ U zemljama EU ciljani postotak studenata uključenih u međunarodnu razmjenu je 5%, što bi za Sveučilište u Zagrebu značilo preko **3.000** studenata.

Da bi se pospješila pokretljivost, EU je pokrenula programe razmjene u koje se redovno, više godina prije pridruživanja EU, uključuju i zemlje kandidati.² RH ima status zemlje kandidata, ali još nije uključena u odgovarajuće programe jer, premda je ostvarila političke preduvjete, još nije ostvarila administrativne (osnovala odgovarajuću agenciju i prošla proces njezine akreditacije te uplatila članarinu). Sudjelovanje u EU programima razmjene košta, ali još više košta ulazak u EU nespreman. Do uključivanja u odgovarajuće programe EU, Sveučilište u Zagrebu pokušava ostvariti pokretljivost studenata i nastavnika kroz bilateralne sporazume,³ pri čemu Sveučilište za međunarodnu suradnju na raspolaganju za tu svrhu ima tek vrlo skromna sredstva (za **2006/07. oko 200.000 eura**).

Ako želi postići stručno i znanstveno povezivanje s EU, spremno dočekati predstojeću tržišnu utakmicu i biti regionalno središte akademske izvrsnosti, RH mora uključiti u programe razmjene bar državama EU sličan postotak studenata i nastavnika. To se ne može postići redovitim djelovanjem na području međunarodne suradnje, već su za to neophodni posebni napori, sredstava, te mobilizacija i organizacija.

¹ Točan broj stranih studenata koji su u Zagrebu uključeni u programe razmjene je 102, a studenata Sveučilišta u Zagrebu u programe na sveučilištima u inozemstvu 113.

² Ured za međunarodnu suradnju prikupio je slijedeće podatke o uključivanju pojedinih država/sveučilišta u Erasmus program prije njihovog pridruživanja u EU:

ZEMLJA	Godina pristupa EU	Godina pristupa ERASMUS programu
Finska	1995.	1992. Sveučilište u Helsinkiju
Austrija	1995.	1992. Sveučilište Karl- Franzens u Grazu
Češka	2004.	1997. Sveučilište Tomas Bata u Zlinu
Mađarska	2004.	1998. Sveučilište u Pečuhu
Poljska	2004.	1998. Jagelonsko sveučilište u Krakovu
Slovenija	2004.	Sveučilište u Mariboru
Slovačka	2004.	1998. Sveučilište Comenius u Bratislavi
Rumunjska	2007.	1998.. Sveučilište Babes-Bolyai u Cluju
Švicarska	-----	1995. "silent partner" Sveučilište u Zurichu

³ Sveučilište u Zagrebu zaključilo je 77 bilateralnih sporazuma sa stranim sveučilištima, a pojedine sastavnice s pojedinim fakultetima i akademijama u inozemstvu, prema raspoloživim podacima, još oko osamdeset sporazuma.

Pretpostavke za bolju horizontalnu pokretljivost su:

- što brže uključivanje u europske programe,
- odgovarajuća financijska sredstva,
- ponuda sveučilišnih programa na stranim jezicima, te združenih studija sa stranim partnerima,
- učinkovito priznavanje osvojenih ECTS bodova hrvatskih studenata u inozemstvu i stranih studenata u Hrvatskoj,
- odgovarajući broj stručno osposobljenog administrativnog osoblja na Sveučilištu i na pojedinim sastavnicama, te njihova bolja povezanost (jačanje sveučilišnog Ureda za međunarodnu suradnju, te ustrojavanje primjerenih organizacijskih jedinica na pojedinim akademijama i fakultetima).

Da bi se to ostvarilo, potrebno je odmah započeti i potom sustavno provoditi niz akcija i mjera, od kojih se neke trebaju provoditi na razini Vlade, odnosno pojedinih ministarstava i drugih državnih organa, druge na razini sveučilišta, a treće na razini pojedinih sastavnica.

1. Hrvatska treba **ODMAH (a najkasnije do kraja svibnja 2007.)** osnovati Nacionalnu agenciju kroz koju će se provoditi krovni *Life-Long Learning Programme Europske komisije* (LL program uz ostalo obuhvaća i Sveučilištu najzanimljiviji razmjenski program *Erasmus*).

Ako želimo ući u program u ak. god. 2009./10., do kraja 2008. treba:

- provesti postupak akreditacije Nacionalne agencije
- sklopiti memorandum o pridruživanju LL programu
- osigurati i uplatiti sredstva za nacionalni doprinos
- osigurati dodatna sredstva za poticanje mobilnosti hrvatskih studenata
- osigurati potrebne mehanizme prijenosa stipendija
- uskladiti zakonske propise (prijava boravka stranih studenata, zdravstveno osiguranje, otvaranje bankovnih računa, rad stranih studenata)
- osigurati smještaj za strane studente.

2. Sveučilište u Zagrebu bi u ak. god. **2009./10.** trebalo imati u razmjeni oko **600 studenata i 150 nastavnika** kako bismo **iskoristili financijska sredstva** (oko **1.000.000.- eura**), koja će Vlada trebati odvojiti za tu namjenu u okviru svoje participacije u *LL programu*. Nakon što tijekom prve godine ravnopravnog sudjelovanja u *LL programu* razvije odgovarajuće kontakte sa ostalim europskim sveučilištima koja sudjeluju u programu, u **2010./11.**

Sveučilište u Zagrebu treba, da bi postalo (i) glede pokretljivosti **regionalno značajno visokoobrazovno središte**, imati u razmjeni preko **1000 studenata i 250 nastavnika**. Time bi Sveučilište koristilo za horizontalnu pokretljivost i osjetno više sredstava iz fondova EU nego što bi bio procijenjeni iznos participacije koji RH treba uplatiti za tu namjenu.

Da bi se to postiglo, Sveučilište treba tamo gdje to može samo, a gdje je to potrebno u suradnji s Vladom i drugim državnim organima poduzeti niz uzajamno povezanih koraka.

- Donijeti *European Policy Statement* Sveučilišta u Zagrebu
- Odmah po potpisivanju Memoranduma podnijeti Europskoj komisiji zahtjev za izdavanje *Erasmus University Chartera*, dokumenta koji Sveučilištu dozvoljava sudjelovanje u LL programu
- Do ulaska u LL program kroz postojeće bilateralne sporazume, sveučilišne mreže, TEMPUS i druge projekte povećavati godišnju mobilnost studenata i nastavnika i to:

- 2007./08. 240 studenata 80 nastavnika
- 2008./09. 400 studenata 120 nastavnika.

Za to treba osigurati **financijska sredstva**, uz odgovarajuće **godišnje povećanje**. Smještajni kapaciteti za strane studente trebaju biti umnogostručeni. Uz redovita za to predviđena sredstva, za siromašnije studente koji u okviru studija dio programa žele ostvariti u inozemstvu treba predvidjeti dodatne stipendije ili kredite. Informacije o programima razmjene te stipendiranju i kreditiranju trebaju biti dostupne svim zainteresiranima, a sustav odlučivanja potpuno objektiviziran i transparentan.

3. Do ulaska RH u LL program Sveučilište u Zagrebu se treba pripremiti za njihovo optimalno korištenje, te iskoristiti TEMPUS i druge programe za pripreme koje bi nam pomogle da tada spremno uđemo u program horizontalne mobilnosti.

U tu je svrhu potrebno:

- izvoditi bar tri cjelokupna programa i na engleskom jeziku, s tim da studenti mogu birati na kojem jeziku žele studirati
- na ostalim fakultetima kombinacijom kolegija na stranom jeziku ili ako to nije moguće na pojedinim fakultetima barem u svakom području ponuditi studij u trajanju od jednog semestra (30 ECTS bodova) za studente u razmjeni
- na doslovce svakom fakultetu odnosno akademiji ponuditi barem jedan kolegij - redoviti ili izborni - i na engleskom/drugom svjetskom jeziku
- studentima u razmjeni omogućiti stjecanje ECTS bodova na različitim fakultetima/odsjecima i pri tome donijeti odgovarajuće odluke o njihovom upisu te dokumentima koji su za to vezani: indeks, *Learning Agreement*, *Transcript of records*, studentska iskaznica (X-ica)
- u kriterijima Rektorskog zbora aktivnosti vezane za mobilnost (predavanje na stranom jeziku, aktivnosti ECTS koordinatora) posebno vrednovati pri napredovanju nastavnika
- poticati gostovanje stranih nastavnika na hrvatskim sveučilištima te gostovanje naših nastavnika na stranim sveučilištima, jer je to pretpostavka i za veću razmjenu studenata
- osnivati združene studije, posebice na MA i doktorskoj razini (Ured za međunarodnu suradnju financijski će poticati odgovarajuće projekte, posebice međunarodne interdisciplinarne projekte)
- omogućiti kandidatima koji to žele, ako postoje odgovarajući mentori, izradu diplomskog, magistarskog ili doktorskog rada na svjetskim jezicima i na stranim sveučilištima
- iskoristiti hrvatske prirodne ljepote za privlačenje stranih studenata, posebice na module koji se izvode tijekom ljeta.

4. Priznavanje postignuća i vremena provedenog na drugom sveučilištu pretpostavka je svake mobilnosti. Radi se o vrlo osjetljivoj stručnoj djelatnosti koja iziskuje veliku širinu obrazovanja i poznavanja programa od strane ocjenjivača - ECTS koordinatora.

- Sveučilište treba imenovati sveučilišnog ECTS koordinatora.
- Akademije i fakulteti trebaju imenovati svoje ECTS koordinate.
- ECTS koordinatori moraju biti akademske osobe, a njihov rad primjereno stručno i financijski vrednovan.

- Svaka akademija i fakultet trebaju izraditi svoj Informacijski paket/katalog kolegija na hrvatskom i engleskom jeziku (*on-line* ili tiskan) koji mora biti dostupan u ožujku za sljedeću ak. godinu (Ured za međunarodnu suradnju financijski će poticati izradu i izdavanje).

5. Administrativna koordinacija između Sveučilišnog Ureda za međunarodnu suradnju i ureda ili osoba zaduženih za međunarodnu suradnju na svim akademijama i fakultetima Sveučilišta, pretpostavka je uspješne mobilnosti.

- Svaka akademija i fakultet treba, ovisno o potrebama i veličini, osnovati Ured za međunarodnu suradnju ili imenovati administrativnu osobu za poslove međunarodne suradnje. Ako nije moguće imenovati takvu osobu između sadašnjih uposlenika, otvaranje takvog mjesta trebalo bi biti prioritet kod prvog sljedećeg natječaja. Osobe zadužene za međunarodnu suradnju moraju znati engleski, a po mogućnosti i neki drugi strani jezik.
- Sveučilišni Ured za međunarodnu suradnju organizirat će radionice/tečajeve za administrativno osoblje na akademijama i fakultetima. Ohrabruje se kraće stažiranje administrativnog osoblja u središnjem uredu.
- Djelatnicima uključenim u poslove međunarodne suradnje omogućit će se stjecanje iskustava u uredima europskih sveučilišta i fakulteta s uspješnom i velikom međunarodnom razmjenom.